

РОЗДІЛ 6 ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ ТА КРЕДИТ

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ст. викладач Абрамчук М.Ю., студентка Шуваєва Н.В.

В ситуації, коли існуюча в Україні пенсійна система неспроможна задовольнити потреби населення у гідному пенсійному забезпеченні, актуальності набуває розвиток недержавних пенсійних фондів (НПФ).

Основною перевагою недержавного пенсійного забезпечення, на нашу думку, є можливість отримання додаткової пенсії, розмір якої залежить від самого пенсіонера. При цьому, учасник пенсійного страхування самостійно обирає:

- фонд, який буде формувати його пенсію;
- обсяг, періодичність внесків та проміжок часу, протягом якого він буде їх сплачувати. При цьому, зменшення або припинення внесків не обкладаються штрафними і фінансовими санкціями;
- вік, з якого він почне отримувати пенсію (у межах 50-70 років), а також вид пенсійних виплат: одноразова, пенсія на визначений строк або довічний ануїтет.

Інша перевага – захищеність пенсії. Всі накопичення є власністю вкладника (або його спадкоємців). Він у будь-який час може отримати інформацію щодо обсягу накопичених коштів або перевести їх у іншу фінансову установу (пенсійний фонд, страхову компанію чи банк). До того ж більша частина активів НПФ вкладається у фінансові інструменти з високим ступенем надійності – банківські депозити, державні цінні папери, дорогоцінні метали тощо.

Ще одним позитивним фактором недержавного пенсійного страхування є жорсткий державний контроль та регулювання діяльності НПФ, які проявляються у вигляді:

- регулярних аудиторських перевірок стану пенсійних активів;
- обмежень щодо напрямів інвестиційної діяльності НПФ;
- чітко визначених законодавством вимог щодо розміру статутного капіталу (не менше 2,5 млн. грн.) для адміністраторів НПФ та (не менше 25 млн. грн.) для осіб, що управляють активами НПФ. При цьому ті та інші за своїми зобов'язаннями перед фондом і його учасниками несуть відповідальність власним майном.

Крім того, недержавні пенсійні фонди відрізняються від державних тим, що доходи від інвестування пенсійних коштів розподіляються між

учасниками (за винятком адміністративних витрат на обслуговування) і можуть інвестуватися повторно, що дає змогу отримати додаткові доходи.

Для фізичних осіб, які самостійно здійснюють пенсійні внески на свою користь або на користь членів сім'ї, законодавством передбачені певні податкові пільги:

- сума коштів, яка сплачується у якості внесків, виключається із оподатковуваних доходів цих фізичних осіб;

- при отриманні пенсії податком на доходи обкладається лише 60% виплат (тобто ставка податку становить не 15%, а 9%);

- при досягненні 70 років вкладник звільняється від податку, якщо пенсія виплачується протягом певного строку.

Проте, не зважаючи на значні переваги недержавного пенсійного забезпечення, слід визначити основні його недоліки:

1. Відсутність державних гарантій щодо збереження та повернення пенсійних внесків, виплат процентів інвестиційного доходу.

2. Обмеження можливостей дострокового (до настання пенсійного віку) повернення коштів. Згідно законодавства достроково пенсійні внески можуть бути сплачені лише у випадку важкої хвороби, інвалідності або виїзду на постійне місце проживання за кордон.

3. Обмежена участь в управлінні активами фонду. Фактичні власники пенсійних активів практично позбавлені права голосу в управлінні власними коштами та не мають дієвих важелів впливу на компанію управління активами фонду, яка зазвичай прямо або опосередковано пов'язана із засновниками НПФ. Так, згідно Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», лише 25% учасників можуть відкликати будь-якого члена контролюючого органу – Ради фонду, проте зібрати разом таку кількість учасників НПФ, що працює по усій Україні, практично неможливо.

4. Великий ризик знецінювання коштів що обумовлено в першу чергу заборонаю встановлення мінімально гарантованих норм прибутку за будь-якими пенсійними схемами. Так, за договором управління пенсійними активами при недержавному страхуванні, мінімальна доходність може бути встановлена на рівні офіційного індексу інфляції, а для отримання еквівалентних виплат у майбутньому, щорічна дохідність НПФ повинна протягом 10-30 років перевищувати інфляційний рівень хоча б вдвічі.

В умовах економічної кризи та надмірного демографічного навантаження на працездатне населення розвиток НПФ в Україні як і у багатьох країнах світу, є одним з головних інструментів покращення пенсійного забезпечення громадян. У цій ситуації важливою є роль держави, що повинна стимулювати розвиток та контролювати їх діяльність.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 154-155.